

Locuint'a Redactorului:

Cancelari'a Redactiunii:

e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.Serisurile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespon-
dintii regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Domnec'a.

Pretialu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre sase lune . . . 6 fl. v. a.
Pre anulu intregu . . . 12 fl. v. a.

Pentru Romanii:

Pre an. intregu 40 Lei n. = 16 fl. v. a.
„ 6 lune 20 „ = 8 „ „ „
„ 3 — 10 „ = 4 „ „ „

Pentru Inscritiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesce care publicati-
one separatu. In Loculu deschis
20 cr. de linia
Unu esemplariu costă 10 cr.

Diurnalistic'a austro-magiara si Romanii.

Ne aducemu a minte cu totii de limbajulu ce portă diurnalele Vienese pana la 1865, in contr'a Magiariloru, magulindu atunci si lingusindu pre cele-lalte nationalitati, si a nume pre romani, chiaru si omeni ai guvernului au declarat in senatulu imp. că romanii Transilvani au sê vedea, sê pipaesca retributiunea d'in partea guvernului de Vien'a, ca sê se scie, sê cunosca lumea, ce va se d'ica a tienè la Unitatea imperiului! Romanii vedu, cunoscu si pipaescu asta-di de minune urmările retributiunii si a recunoscintei guvernului de Vien'a! Pre Magiari diurnistic'a ingrasiaata d'in vistic'ia statului, adeca d'in sudorea poporeloru, i batjocuriã, insultã si amenintã atunci, chiaru ca si asta-di pre noi. Ne aducemu bine a minte cã, „Gazet'a austriaca“ (Oester. Ztg) vediendu tenacitatea Ungariei si marile pedece, cari resistint'ia acestu mare regatu le puneã in calea politicii vienese si a regimului de atunci, intru nemarginit'a sa furia si desperatiune scapase, ba arunca-se cu intentiune bine precalculata urmatoriele cuvinte grele si memorabile adresate cãtra Magiari: „Daca lucrati la slabirea si min'a imperiului, sê sciti Magiariloru, cã Austria, chiaru si in momentulu de pre urma, va avè poterea de a ve trantì cu sine d'impreuna in prepastia!“ Acestea cuvinte au sunatu meru in urechiele Magiariloru, si sub presiunea aceste amenintãri s'au inchiatu si pactulu dualisticu, carele inse nu pote sê scape monarc'ia.

Cei ce au urmaritu cu atentiune discussiunile dietale cu ocaziunea pactului d'in 1865/7, s'au potutu convinge, cã magiarii inca si dupa Sadow'a astatu si mai stau si asta-di totu sub aceea-si presiune. — Fric'a este reu consiliariu. Ne aducemu a minte cu totii cã in cuventulu sêu dietale ministriulu Horvãth au vorbitu sub impressiunea acelei frice dandu-i spresiune mai accentuata decâtu cei lalti oratori, si cã recom-pens'a istoricea eschiamatiuni „Quid tunc?“ au fostu portu-foiulu ministerialu. Cu tote cã dupa parerea nostra tote argumentãrile intru acelu intielesu au fostu si sunt false, sunt ale omeniloru cari n'au fostu decâtu stapani si sclavi, dar' liberi nici odata. Dar' sê revenimu la firulu obieptului.

Si diurnalistic'a magiara ce d'iceã atunci? Ea, incatusiata cum erã, totu aflã modulu prin care reprobã si criticã politic'a d'ilei, infruntã pre beamterii romani si Sasi, cari au intratu in senatulu imp. si lingusiã pre nationalitati promitiendu-le munti de aur, numai ca sê tienã tare la constitutiunea avitica a Ungariei. Anume Romaniloru li-se intonã meru: Ce? ati fostu domni a face dupa placulu vostru legi in nelegiuit'a dieta de la Sabii, si ce ati facutu? ati suferitu ca, Sasi sê ve porte de nasu! Noi (magiarii) vomu da mai multe drepturi si libertãti nationalitatiloru d'in Ungaria, decâtu cele ce vi-le-au facutu burocratii vostri la Sabii. — si altele mai multe, totu vorbe formose. Ce mai d'ice asta-di diurnistic'a magiara? O! asta-di nu pote vorbi cã-ci rode la osele ce i le arunca dualismulu, — face intocmai ca si canele care dandu de unu hantiu mare si grasu si crediendu cã n'o sê-i ajunga, m'rie pre sociulu si prietinu-lu, sêu adeca „Dum canis os rodit socium quem diligit odit“ proverbulu nu este prea esteticu, dar', dore, prea adeveratu si caracterizeza de minune situatiunea presinte. M'riitur'a este continu'a si neostenit'a calumniare a Romaniloru in genere si a celoru d'in Romania in specie. Trebuie inse, ca sê marturisimu si sê recunoscemu, cã in asta privintia diurnistic'a magiara este unuã o catielusia asemenata cu ce'a de Vien'a, carea in scorniture, imbalatiuni si ur'a-i neastemperata nu are parchia pre totu continentulu nostru. Intielegemu ca mercenariulu sê-si faca detorint'ia dupa marimea simbriei sale, intielegemu ca diurnistic'a platita sê latre in contr'a Prusiei, cã-ci d'in acea parte se face asemenã manopera, de unde inse acestu zelu escisivu fatia cu Romanii si a nume Romanii? de unde ur'a cea neastemperata, candu fatia cu Prusii'a acesti mercenari padiescu ore cari regule de cuviintia? Noi am cugetatu multu si de multe ori a sup'ra acestu lucru pocitu, si nu poturamu aflã adeverat'a causa, suntemu siliti dara a alergã la coniepture si a nume, a fara de caus'a preanaturala si preasimpla, cã adeca sufetele servile de mercenari cutedia firesce mai multu in contr'a celoru mai mici, decâtu in contr'a celoru mai mari si mai po-

ternici, credu a fi gasitu caus'a si intru impregiurarea, cã diurnalistic'a de Vien'a cu putiena exceptiune este in manile Jidaniloru, si fiindu cã acesti omeni n'au patria neci nationalitate, neavendu idee despre aceste lucruri, neci cã le sciu pretiu, ci insulta cu nerusnare sentimintele cele mai delicate a le unui poporu intregu, ataca cu manile cele mai profane sanctuariulu carele l'au inaltiatu strabunii nostri si la carele s'au inchinatu tote generatiunile urmatorie pana in diu'a de asta-di. Mai este, mai trebuie sê fie inca o causa ore-care-va tainica, si carea nu se spune dar' se pote ghici. Acést'a este ur'a cea neimpacata in contr'a numelui „romanu“, se seie cã Jidanii serbeza diu'a devastarei templului d'in Ierusalimu si a respirii in tote pãrtile lumei a poporului celui alesu alu lui Ddieu. Atunci ei afurisescu pre Titu imperatulu si numele „romanu.“ Romanulu „tiene minte“ si acést'a insusire caracteristica jace in consciint'ia demnitãtii omenesci, a carei-a vatemare cere resbunare, este nu numai de scusatu, ci in multe casuri o virtute necesaria. Dar' ce este acea ura neasemenata? ce o dovedescu Jidanii in contr'a atotu ce porta numele de romanu? Intre Judanii cei ce manuescu condeulu sunt multi barbati forte inteligenti si indiestrati cu sciintiele cari ar' fi trebuitu sê-i desbrace de superstitiune, si sê li insuffle mai multu respectu, de nu iubire cãtra adeveru si dreptate. Am avutu atãtu aici, cãtu si la Bucuresci ocaziunea preanplacuta de a observã in discussiunile politice avute cu Jidani mai multu sêu mai putienu literati, ur'a cea neexplicabila in contr'a romaniloru si acést'a impregiurare m'a facutu sê meditezu adese ori a sup'ra acestu lucru si in urma sê devinu la asemenã splicare a fenomenului, adeca cumcã ur'a ar fi „tradiționala“, si chiaru d'in superstitiune religioasa. Acestu rêu numai prin cultura se pote delaturã, precum s'au delaturatu ur'a crestiniloru in contr'a Jidaniloru numai prin lumin'a civilisatiunii si a culturai, asiè si a loru va incetã totu prin acestu mediulocu atotu potinte. Atunci drepturile politice in Romanii'a se voru da Jidaniloru fãra opusetiune si fãra ca sê descepte resentiuulu poporului romanu. — Pana atunci inse vomu reproduce meru tote cãte diuariulu jidanescu „Pester Lloyd“ vomese in contr'a Rloru, si ca cetitorii nostri sê se convinga cumcã corespondintii si redactiunea acelui diuariu sunt platiti a serie asiè si nu altmintrea.

Apucature magiare.

On. nostri lectori au potutu observã d'in articulu esitu i nrulu penultimu alu diuariului nostru, su titulu „Serbi'a in cestiunea Orientului,“ cã poporulu serbu nu e aplecatu a mancã cerese d'intr'unu blidu cu magiarii sêu austro-magiarii. — Natiunea serba este fic'a seclului XIX; — candu magiarulu e fetulu bastardu alu unui trecutulu barbaru; — natiunea serba voiesce a fi libera, mare si tare, nu inse pre cont'a esistintiei si a prosperãrei altoru popore chiamate la vietia nationala; candu magiarulu in orbi'a sa inganfata tinde a stirpi natiuni, a nimici tie-re, crediendu, cã pre calea acést'a i va succede a realisã prospectele asurde ale utopieloru sale despre una Magiaria mare si tare — de la marea mediterana pana la Pontulu Eusinu.

Acést'a este eclatant'a diferintia, sêu mai bine d'isu, divergintia a intentiuniloru si teudintieloru, ce nu voru permite, ca serbulu sê pota fi amicu sinceru magiarului — pana candu estu d'in urma va fi condusu de aspiratiunile egemoniei, pre care se calare-se in presinte monstrulu dualismului austro-magiariu. — Foia oficiala d'in Belgradu „Jedinstvo“ nu ni lasa iudoie la privintia acést'a.

Si totu-si „Pester Lloyd“-ulu guvernului magiaru perseverãza pentru a convinge pre „Unitatea“ serbesca despre esistintia amietei intre Serbi'a si Magiari'a austro-dualistica.

Efrontarie captiose! Apucature ruginite! — Le lasãmu sê urmeze, cu tote cã publiculu romanu a avutu destule ocaziuni amare d'a le cunosce.

„Sub titulu „Ungari'a si Serbi'a“ — d'ice numit'a autro-foia magiara — amu publicatu in numerulu de marti alu foiei nostre unu articulu alu foiei d'in Belgradu „Jedinstvo“ pre care nu-lu potemu indestulu recomandã atentiunii cetitoriloru nostri. — Scimu cu securetate, cã ar-

ticulu acest'a, desf numai in notificatiuni discrete si in form'a nevinovata a unei polemii in contr'a lui „Pester Lloyd,“ contine program'a politica a maioretãtii precumpentorie a natiunii serbe, o programa, carea o accepteza nu numai guvernulu actualu alu Serbiei, ci carea trebuie sê o accepteze acolo veri-ce guvernulu, deca voiesce a-si castigã in poporu unu radim si a face pretensiuni la un'a durata lunga.

Pentru noi, ca vecinii cei mai de aproape ai Serbiei, nu pote fi fãra interesu natur'a programului acestu-a; ma pentru propri'a nostra leniscire trebuie sê scimu, cum stãmu cu vecinulu nostru, si deca „Jedinstvo“ ni presinta vinu curatu in privintia acést'a, atunci impregiurarea acést'a ni-impune detorint'ia d'a respunde cu asemenã sinceritate. — Spre norocire potemu face acést'a, fãra a ne teme cãtu de putienu, cã priu acést'a s'ar' potè stricã neci chiar' pre unu momentu contielegerea ce'a buna intrei noi. D'in contra! Lamurirea acelei pãrti a articulu nostru mai recinte, cu care s'a ocupatu „Jedinstvo“ si care pote nu fu intielesu sêu fu reu intielesu si interpretatu in Belgradu, va potè numai contribuì la a se stringe si mai tare legaturile de amiciã intre ambele tiere invecinate.

In momentulu, candu „Jedinstvo“ spune apriatu si sinceru, cumcã „si interesele Serbiei, ma necesitatea ei pretinde consolidarea tuturoru tierelor de sub coron'a st. Stefanu,“ e castigata o basa firma pentru contielegerea reciproca; inse prin acést'a e demarcata evidinte si diferint'ia ce'a esentiala intre politic'a serbesca si ce'a romanesca. — Domnii, cari conducu cuventulu celu mare in Romania, nu numai cã n'au lasatu sê resune de pre budiele loru o astu-feliu de declaratiune, ca si care audim d'in partea Serbiei, ci au agitate publice contr'a intregitãtii tierelor tenetorie de coron'a st. Stefanu. Sê se cetesca numai in Belgradu vorbirile dlui Brateanu si a consociloru lui, cari tote resunu de strigãri de dore ardene, si dupa ace'a sê judece fia-care, cã ore pote face unu astu-feliu de vecinu si ce'a mai mica pretensiune la buna-vointia si increderea nostra, ore nu ne a adusu elu in pusetiunea, ca sê-i urmarimu cu precautiune ma chiar' cu suspiciune, tota miscarea pentru ca sê nu navalesca intr'unu momentu neasceptatu d'in vr'una panda a sup'ra nostra? Intr' adeveru, nu noi suntemu acei-a, cari voiescu a pune pedece libertãtii, bune stãri si desvoltãrii Romaniei; inse nu e ertatu, ca pre cont'a nostra sê se intemple tote aceste-a, nu e ertatu a periclitã interesulu nostru celu santu, neci intregitatea coronei st. Stefanu, carea a lucitu in locorea ei una miie de ani, pentru a mari cerculu tiereloru acelor'a, preste cari se estinde gloriosulu sceptru alu principelui Carolu. — Noi respectãmu dreptulu de propri'a destinatiune a fia carei natiuni; noi simpatisãmu cu tote aspiratiunile nobile, si nu ne tienemu chiamati, a impedeã realisarea loru, inse numai pana atunce, pana candu nu trecu preste marginile, unde pentru noi se incepe detorint'ia propriei nostre conservatiuni, si unde nise cere o marinimitate, carea pentru unu omu singuratecu pote fi o virtute, ér' pentru state si natiuni devine de adreptulu crima.

Astu-feliu amu manifestatu totu de a una simpatiele cele mai sincere pentru crestini de sub domnirea turcãsa, si le avemu si asta-di mai multu ca ori si candu, nu pentru cã tienemu demne pe poporele acele pentru simpatiele nostre ci — abstragundu de la tote inspiratiunile sentiului — chiaru si d'in motivele prudintiei politice, pentru cã voimu bucorosu sê sustienemu pacea cu vecinii, a caroru amicitia pentru noi are totu asiè de mare pretiu, precum ar potè fi periculosa pentru noi inimicet'ia loru.

Simpati'a acést'a — o repetim — si-afla numai acolo margine, unde pentru noi se incepe detorint'ia propriei conservatiuni.

Deca acum Serbi'a si-pune in fruntea programi sale sustienerea intregitãtii tierelor de sub coron'a st. Stefanu, deca intonãza energiosu, cumcã aspiratiunile sale nu se estindu preste Dunare si Savã, ci si-va afla terenulu actiunii sale numai d'in colo de aceste fluvie, atunci nu numai cã n'avemu nece o causa de a-i denegã buna vointia carea o pretinde de la noi, si carea e si indreptatã a o pretinde, ma i-detorimu multiamita sincera, pentru cã ni-usiureza consideraveru deslegarea practica a unei-a d'intre cele mai grave cestiuni, adeca a cestiunii de nationalitate, fiindu cã respinge între

marginile cuvintose (meritate) pe acei-a, d'entre conetatiunii nostri de natiunalitate serbèsca cari ascèpta salutea si fericirea natiunii lor de la ruina coronei st. Stefanu, si cari conformu declaratiunii lui „Jedinstvo“ in presinte se afla ca nesce aderinti isolati de totulu, cari n'au de a contà la simpatie si ajutoriu neci d'incoce neci d'in colo de Dunare si Sav'a.

Acele popore ale orientului, cari sunt rezolute a respectà integritatea imperiului stlu Stefanu, totu-de-un'a potu contà la cordial'a nostra buna vointia si inca nu numai in starea loru presinta, ci si cu privire la nusiintie de estindere la cari sunt indreptatite in poterea relatiuniloru sale istorice, teritoriale si etnografice, si mai alesu in interesulu latirii civilisatiunii intre crestinii Orientului.

Cum cã noi punemu Serbi'a in fruntea poporeloru acestor'a, nu mai e de lipsa sè o spunemu, precum nece impregiurarea, cã noi n'avemu nece cugetu nece interesu, a impedece pe poporulu acestu a in nusiintie sale legitime. Deci dèca acèst'a ar' fi unic'a pedeca — precum d'ice „Jedinstvo“ — carea ar' ingreunà realizarea amicitiei sincere intre Ungari'a si Serbi'a sèu ar' face-o de a dreptulu imposibila, atunci privimu cu lenisce deplina in venitoriu; pentru cã o astu felu de pedeca d'in partea nostra nu se va face Serbiei neci un'a data.

Acèst'a e declaratiunea, carea ne sentimtu detori a o face la interpelatiunea foiei serbesci. Potu se fie convinsi in Belgradu, cumcã noi prin acèst'a dãm spresiune opiniunii majoritatii precumpenitorie a natiunii magiare si — precum cutezãm a conchide — si a guvernului magiaru. Ambii dorescu a delaturà si cea mai mica umbra a ne'ncrederii, carea ar' potè turburà si stricà relatiunile d'entre Ungari'a si Serbi'a.

Eca amici'a magiariloru pentru Serbi'a! Eca conditiunile ei!

Dèca natiunea Serba transdanubiana si Roman'a transcarpatina voru stà cu manele in sinu privind (fãra unu vai! fãra unu tãpetu de condurere fratièsca si in urma fãra unu protestu umanu) cum magiarulu infige pumnariulu ucigasiu in pieptulu fratiloru loru d'unu sange si d'o mama de sub coron'a st. Stefanu, cum elu nimicesce autonom'a Transilvaniei — su titlulu perfidu alu integritatii coronei lui Stefanu, a unitatii statului magiaru: atunci si numai atunci unguurulu va fi amicu Serbiei si Romaniei. — Dèca amu potè crede cã neposibilitatea e posibilu, atunci nu ne amu indoi neci despre amici'a Serbiei cu magiarulu asupritoriu.

De langa Ternav'a mare, 17 ianuaru.

La an. D. 1849 ungurenii prochiamandu independentia tieri unguresci si detronarea casei absburgice cugetau a fi ajunsu culmea dorintelor, a fi asediatu venitorulu patriei — respective alu elementului dominante, cã ei numai pre acelu-a erau dedati a-lu considerà. Pre atunci s'a impartitu pre satele romanesci una prochiamatiune data, cum se d'ice „d'in siedinti'a adunarii tienute in Sabiu la 8 iuniu—27 maiu, anulu 1849.“ Inceputulu asià suna: „Fratiloru! Domnulu Moisi Berde, comisariulu ocarmiri ne-a pofitu sè tienemu una adunare d'in preoti si mireni mai preceputi, spre consvatùre despre midi-locele acele-a prin cari duchurile spaimentate de crancenlele resboiului civilu, s'ar potè impaciu;

si poporulu Romanu, care pe calea nelegiuitei rescote si a grozniciei crudimi orbesce au rategitu, s'ar' potè reduce atãtu la calea legei, a vertutei, a omenirei si a supunerii, cãtu si la cunoscinti'a interesulu sèu celui adevèratu (vedi, acèst'a erà dorirea dlui Berde si a tuturor unguuriloru; si gagautii de romani nu intielegeau! cã unguurii candu voiau si voiescu a magiarisà pre romani, nu trèpeda pentru altu scopu, d' cãtu numai ca si romanii sè aiba fericirea de a se laudà, ca prasila de a lui Atilla si a Huniloru cel epocali in istoria civilisatiunii — si a vorbi cea mai culta, mai latita si mai armoniosa limba de pre faci'a pamentului.) care cu ne mai audita prostia lau calcatu in pitioru.“ (Seracutii de noi!)

Prochiamatiunea vorbesce de aci in colo despre „marinimitatea natiiei magiare,“ carei is'a facutu mila de ticalos'a nostra (a romaniloru) stare si (intielegeti neamuri si ve plecati!) tote darurile nepretiuite le-a intinsu preste noi necerendu de la noi chiar' nemicu pentru ele!

Si ore cum ati resplatitu voi fratiloru? Ati ucisu pre benefactorii vostri . . .!

In tonulu acestu-a purcede prochiamatiunea inaltandu pre unguuri, mustrandu si indemnandu pre romani la supunere si ascultare de unguuri „cari nu cauta izbanda pentru fratii loru cei ucisi, ci cu anima mare ierta.“

Eu credu, cã intreaga prochiamatiunea acèst'a respandita fãra nece una suscriere, este un'a fauritur. a dlui Berde; sèu deca s'a datu intr' adevèru una adunare de preuti si mireni, acea s'a tienutu la porunca si a lucratu sub presiunea amenintãrei cu baionetulu, furcele si alte medie de capacitare, ce unguurii cu atãta „amore fratièsca“ aplecãu la intielegenti'a si poporulu romanu d'in Transilvania.

Nu am voitu se cercu, care d'in aceste done este fiant'a genuina a prochiamatiunii acesteia, ci numai sè constatezu, cã d'in anulu 1849 costa unu actu, ce porta datulu Sabiu si pretinde a fi fetulu intielegentiei romane de a colo, èr' cuprinsulu d'insului e detragatoriu si calumpiosu pentru natiunea romana, — unu actu la care nu pote recugetà nece unu romanu fãr' a semti in pieptulu sèu una afectiune neplacuta.

O, cãta diferentia este intre pamfletulu acest'a si intre manifestãrile libere, ce romanii d'in giurulu Sabiului au datu in diverse tempuri, èr' cu descliniare la 9 Ianuaru 1869 in adunarea scaunale!

Doze-dieci de ani se plinescu de la inceputulu luptei pre faci'a pentru salvarea natiunalitatii romane in Transilvania, si romanii d'in giurulu Sabiului dovedescu asta-di in aintea lumii, cã opiniunile loru in caus'a natiunale sunt si acum totu acele, ce romanii le-au pronunciatu serbatoresce in 48 si pentru a caroru incuvenitiare 40 de mii d'intr'insii au ingrasiatu pamentulu Transilvaniei cu sangele loru.

D. Mutiu si alti romani ce au participatu la adunarea municipiului scaunale alu Sabiului au infruntatu romanesc calumniele reutaciose, cã numai cãti-va omeni agitati d'in afara aru fi in contr'a stãrii politice de acum.

Poporulu, intregu poporulu romanu d'in Transilvania este nemultiamitu, pentru cã vede cum drepturile sale cele mai sante se neglegu si calca in petiore. Poporulu, intregu poporulu romanu doresce, ca lucrãrile sè se schimbe cãtu mai curendu asià, cãtu in Transilvania poporulu romanu sè se pota

bucurà de pusetiunea, ce-i compete dupa tote drepturile Domnediesci si omenesci — a fara inse de cele unguresci, cari sunt intru adevèru numai unguuresci, exceptiunali intre drepturi, ca si unguurii intre popora — dupa numerulu sèu, dupa proprietatea sa, dupa contributiunea de bani si sange, ce aduce pre altariulu patriei.

Si dèca aceste doriri ardienti ale poporului romanu nu afla pre totinde spresiunea acea franca si barbatèsca, ce li-au datu membrii romani ai muicipalitatii Sabiane, caus'a este nu intru atãtu nepasarea intielegentiei, in cãtu maestrile sãrete, prin cari elementulu romanu este delaturatu mai de totu, sèr paralisatu asià, cãtu actiunea romanescã sè devina imposibile, sèu sè fia sugrumata intru primele sale aretãri.

Intru acea totu-si face domnii nostri politici, ce le va placè, romanii Transilvani pana sunt vli, nu voru suferi ca sè fia tractati ca morti, — pana voru tienè minte trecutul si valoarea loru propria, pana voru pestrà speranti'a venitorului, si aceste le voru avè romanii cãtu va custà vre-o suflare d'in ei, nu voru lipsi a reclamà drepturile natiunali, ce cu nedreptate strigatoria la ceru li s'au luat.

—nutulu.

Cetimu in foia oficiala „Buda-Pesti Közlöny“ d'in 20 ian. Ordenatiunea ministrului cultelor si alu instructiunii publice in caus'a legii de aperare:

„Ministrulu ungurescu regescu de aperare, in contielegere cu ministrulu comunu de resbelu, in ordenatiunea sa data in 8 ianuaru an. cur. su numerulu 155., a despusu a se infintia in Pest'a, Posionu, Casiovia, Timisior'a si Sabiu, su presiedulu capulu comandamentulu respectivu, cãte una comisiune mista (constatoria d'in profesori de la gimnasia si scole reali superiori, si d'in oficii de armata) pentru esaminarea acelor-a, cari nu-si potu adevèri prin testimoniu valide calificatiunea amintita in paragrafulu 21. alu legii de aperare, inse, conformu culturai loru castigat in altu modu, se sintu apti pentru a intrà in servitiulu voluntariu de unu anu.

Comisiunea acèst'a va esamina in tota joi'a, in orele antemeridiane, de la prim'a pana la 28-a fauru an. 1869.

Cei ce dorescu a se sumite esaminarii, au a si susterne recursurile salo la comandamentulu, unde voiescu a fi esaminati.

Recursulu este a se provedè cu unu atestatu autenticu de la municipiulu domiciliulu, in care afara de descrierea persoanei respective trebue sè fie si suscrierea propria a acèlei-a.

Obiectulu esaminarii voru fi studiele, cari se propunu in cele doua cursuri d'in urma ale gimnasiiloru si scoleloru reali.

Esamenele, parte verbali parte scripturistece, se voru intretienè in limb'a, care candidatulu o precepe mai bine.

Terminandu-se esaminarea, comisiunea va decide cu majoritatea voturilor: Ore candidatulu este calificatu sèu ba?

In casulu primu calificatiunea respectivului pentru servitiulu voluntariu de unu anu se va adevèri prin suscrierea propria a tuturor membriloru comisiunei pre recursu, care e a se renmanuà recurrentului; cei ce nu se voru aflà da calificati, se voru reiciã pentru anulu 1869!

In contr'a conluselor comisiunii esaminatorie, apelativa n'are locu.

Tempulu susceperei in servitiulu voluntariu de unu anu dureza pana la ultim'a lui februaru an. cur.“

FOISIORA*)

Romanii d'in Macedoni'a si poesi'a loru populara.

VII.

Dupa caderea imperiului Romano-Bulgaru ne d'ice unu cronicaru Bisantinu, Nicetas Choniatis, cã Romanii aveau cãtra imperatiu Bisantini o independintia ilusorie; cã-ci fiacare provincia si-aveà unu siefu militar, care aveà o dependintia de Bisantini, pe care o potè comparà cine-va cu a nostra de asta-di cãtra inalt'a Porta. — Ei n'au fostu cu totulu supusi, si acceptandu-se la noue resboe totu-de-un'a d'in caus'a caracterului loru independentu, si-au asediatu satele, comunele si orasiile loru in locuri strategice, in muntii, si dupa cum sè vedu si asta-di fiacare casa este unu micu castelu; ultie nu se vedu in satele Romanesci, d'in caus'a cã sunt puse casele asià, incãtu una sè apere pe cele-alalte si d'in cãte-va puncte sè se apere tote la casu de periculu. Candu in fine Turcii ocupare imperiulu Bisantinu, Romanii era-si pana la 1821 in mare parte au remasu intoemai ca si cu Bisantini, si de cãte ori Turcii au voitu sè-i supuna de totu, fãra nici o conditiune, ei totu-de-un'a s'au opusu. Acèst'a nu o spunu numai betranii, dar' si alte multe lucruri o marturisescu precum, muntii d'in Epiru, (de la Pindu pana in Gre-

*) A se vedè nr. trecutu.

ci'a) se d'icu si pana ast-di muntii nescrisi (d'in caus'a cã nu s'a potutu face catagrafia, cãti sunt ca sè platesca contributiune), apoi partea Macedoniei vechia cu Tesalia si Epiru se d'ice muntii de perdere (pentru cã d'in ostirile turcesci, cari intrà acolo ca sè supuna pe Romani, nu esia nici unu soldatu, periau toti.) Spre a intielege acèst'a, lectorii, trebue sè scie, cã Rumeliotii indata dupa intrarea Turciloru in Rumeli'a au formatu intre d'insii unu felu de confederatiune compusa de 12 capitanate, care se vede cã mai inainte esistau fãra nici o legatura. Aceste capitanate se compuneau fiacare de unu numeru ore care de sate si orasie subu comand'a unui capitanu, carui platiau tributulu, si i dau si recrutu platitu totu de poporu. Familiile cele bogate trimiteau cãte unu fiu d'in sinulu loru spre a se esercitã in arme si in lupte, cari se vede cã erau dese. — Astu-felulu de capitanate erã patru in Tesalia (Olympu, Zogora, Agrafa, Hasi'a), doue in Epiru (Metovo si mai tardiu Suli), unulu in Macedoni'a (Grebene), unulu in Acarnania, unulu in vechi'a Sparta, unulu in Achaia, doue pe muntele Pindu. Fie care capitanu potè sè dispuna la casu de nevoe de doue sèu trei mii de omeni inarmati si esercitati, èr' in casuri de mari periclu se adunau mai multi la unu locu. Cantecele populare atãtu romane cãtu si grecesci facu mentiune de multe ori de nisce astfelulu de uniri de capitanu la periculu mari. Ce este curiosu inse, cã raru aflamu capitanu greci*);

*) *Ἱστορία τοῦ Σουλίου καὶ τῆς Πάργας ὑπὸ Χρ. Παύλου* istoria Suliului si a Pargei de Chr. Perrebos Athen'a 1857.

pote cã populatiunea greaca ocupandu-se de agricultura si asediata la campu, erã supusa si liniscita. De multe ori Turci'a vru sè destruga capitanatele, dar' vedindu cã erã imposibilu dupa tote incercarile, se lasà de proiectulu acèst'a, si i angajã cu leafa sè fia ei paditori provinciiloru de mai susu. Ali-pasia, satrapulu Epirului inainte de 1821 se incercà si elu sè destruga acele poteri armate ale capitaniloru, dar' nu facu nimicu, si in fine se decise a se servi cu d'insii spre a-si creà unu principatu compusu d'in Greci'a, Tesali'a, Epiru, Albania si parte d'in Macedoni'a; si cãta vreme erã bine cu ei, reusit; inse cum incepu a-i insielã, acesti-a lu-parasire si de odata fũ ucisu de armat'a Sultanului.

VIII.

Candu la 1821 isbucni revolutiunea greaca, veni si rolulu celu mare alu capitaniloru. In principatele Romane cu Ypsilanti erã Capitanulu Farmachi d'in Blati'a Macedoniei, si Capitanulu Georgie Olimpiotu d'in oirasulu Vlaholivade de pe Olympu. Acestu d'in urma la 1821 inchisu in Monastirea Secu, spre a nu se predà Turciloru, dete focu butoelorulu cu prafu, candu Turcii intrare in curtea Monastirei si astfelulu fũ aruncatu in aeru impreuna cu toti ai sèi. Cei cari s'au batutu la Sculeni cu Turcii la 1821 in 29 iuniu erau mare parte Rumeliotii si Capitanulu loru Tanase d'in muntii nescrisi d'in Tesalia. Termopilele padite odata de Leonid'a, la 21 se padiau de Capitanulu Lyseu, fiulu lui Andrutiu, si de Atanasie Diacu; Attic'a si Beoti'a a caditu la sortulu lui Caraiscachi si Gur'a; Peloponesulu fũ paditu de Manioti

Cătra onorat'a Redacțiune a „Federatiunei.“

Domnule Redactoru:

„Federatiunea“ nr. 185 sub titlul: „In ajunulu alegerilor“ provoca pre romani facia cu alegerile viitorie la fratia, contielegere, insufletire, barbatia si poteri unite. — Nemidilocitu dupa aceste-a sub titlul: „Situatiunea romanilor d'in Transilvania facia cu alegerile de deputati“ estrage o Corespondentia anonima d'in Ardealu, ilustrata cu persiflajuri a supr'a mea.

Cu acest'a diurnalulu Dvostre nu numai se face neconsecventu apelului d'in primul articlu, dara mai adauge inca si o amenentatura noua cu „lanceta si petr'a caustica“ a sa a supr'a deputatiloru romani d'in a 1865—8, intre cari me numeru si eu.

Nu e prim'a data de candu manipulasi cu atari instrumente a supr'a acelorua, cari nu se supunu orbesce dictaturei absolute a opiniuniloru politice, ce manifestati.

De abia va fi ramasu vre-unulu d'intr'e inteligentii romani, pre care mai multu séu mai putienu sé nu-lu fi impunusu lanceta si sé nu-lu fi sgariatu petr'a caustica a Dtale. Am observatu inse, că lanceta si petr'a Dtale cu preferintia pasionata a fostu indreptata a supr'a mea.

Daca la ace'a pasiune a armelor Dtale nu m'am vedutu provocatu d'a radica scutul de aperare, — cause am avutu mai multe!

D'intr'e aceste prim'a e, că nu m'am temutu nice o data de asemeni arme, ci numai le-amu compatimitu. Alt'a e, că n'am vrutu prin responsuri la polemie personali, sé dau si d'in parte-mi nutrimentu la calamitatile si ticalosele, ce le-au aruncatu in sinulu natiunei romane programele politice personale, esite d'in scol'a ce'a deplorabila a corespondentelu Dtale. — Mai de aproape inse — nu m'am vedutu indemnatu d'a reflecta ce-va la atate-a sumutiari directe si indirecte d'in diurnalulu Dtale a supr'a mea, a fostu si ace'a, că nu recunosc competintia vre-unui diurnal de partida, séu a vre-unui Corespondente alu lui, d'a poté trage la forulu judecătii sale faptele si tienut'a mea politica in calitate de ablegatu dietalu. — Cu atare justificare m'am tienutu detoriu numai alegatoriloru mei.

Acum inse, candu mandatulu ablegaturei mele e deja expiratu, — candu facia cu viitoriele alegeri diurnalulu Dtale, in locu sé lase libera manifestarea alegatoriloru, se adopeze a-i altera cu persiflari, ce ataca atatu caracterulu meu, cătu si bunulu simtiu alu loru, — sé-mi fia si mie iertatu d'a esé d'in rezerv'a tacerei mele de pana acum, si d'a vi adresa de-ocamda-ta numai urmatoriele reflexiuni.

Alegatorii mei au alesu ablegatii séi la diet'a d'in Pest'a liberu. Ei m'au alesu si pre mine de ablegatulu loru la acest'a dieta si inca cu unanimitate, pentru că ei au cunoscutu bine sentiemintele mele politice probate prin o activitate publica de 20 si mai bine de ani. De aceste sentieminte m'am tienutu cu conscientiositate si in misiunea mea ca ablegatu la diet'a d'in Pest'a.

Acu m'am luptatu alature-a cu cei-a-alti condeputati romani pentru interesele patriei in genere, si pentru a le romaniloru in specie. In cătu rezultatele n'au satisfacutu acceptariloru, ace'a, ce cu dreptulu se mai pote pretinde, sé va poté relupta éra-si numai pre calea ulterioarei activitati. Ast'a e natur'a luptei parlamentare — ori si unde.

Alegatorii mei nu numai nu si-au manifestatu nice o neplacere pentru intrarea si tienut'a mea in diet'a d'in Pest'a si inca n'au si provocatu apriatu d'a intr'a in ace'a, si d'in conclusulu unanimu alu Universitatii districtuale m'au inseriatu la ace'a si cu misiuni speciali, care eu le am si implinitu cu acuratetia.

Diurnalulu Dtale a condamnatu pre alegatorii mei pentru ace'a, dara ei nu s'au confundatu de atari critice particulare, nice nu m'au trasu la dare de sema pentru

vre-un'a d'in purtarile mele politice. — Dêca cu tote aceste-a, eu am aflatu cu cale, d'a me adresa cătra amicii mei cu epistole justificatorie, in cari multemindu-li pentru increderea cu care m'au fostu onoratu, am atinsu câte ce-va si despre tienut'a mea ca ablegatu, apoi acest'a am facutu-o d'in respectulu cuviintei cătra alegatorii mei, si a fostu si de lipsa d'a o face — cu atatu mai tare, cu cătu diurnalulu Dtale si-facuse de problema, d'a intuneca, d'a mistifica si d'a persifla ori ce s'a intreprinsu d'in partea acelorua, cari au intratu in diet'a d'in Pest'a preste licentia Dtale.

Éra dêca in cercurile, unde s'au comunicatu impartasirile mele s'au aflatu si de acei-a, cari ca corespondintele Dtale — nu au consentitu cu credeulu si portarea mea politica, — acelorua li-a statu in voia libera, d'a se manifestat in contra, dara n'au avutu resonu d'a se acatia de personalitati si d'a le caracterisa chiaru si in corelatiunile loru familiari.

Publiculu celu cultu va fi condamnatu dej'a atari apucaturi a corespondentelu Dtale; totu-si fiindcă si diurnalulu Dtale a captatu ocaziunea d'a si-le apropiat: trebe sé vi dechiaru apriatu, că acelu-a falsifica cu totulu cele scrise de mine in epistolele cătra „amicii“ mei, pre cari apoi diurnalulu Dtale le travestéza si mai tare.

Nu este adeveratu mai antaiu ace'a, că asiu fi scrisu amiciloru mei cumcă eu am aperatu interesele patriei, candu cei-l-alti deputati romani au fugitu d'in dieta. In privintia acest'a trebe sé vi revocu memori'a D. Redactoru, că candu au statu cei-l-alti deputati romani in dieta pentru aperarea intereselor patriei, si in specie ale romaniloru, am statu si eu, si acest'a am facutu ori in deplina consunantia cu motivele celor-l-alti ablegati romani, ori-unde motivele de aperare au fostu divergenti am pasitu cu ele pre bazea convictiuniloru mele. La acest'a tienuta am fostu indreptatitu prin pusetiunea mea de ablegatu independentu in opiniunile mele, si n'am statu solitariu ca atare.

Cu tote aceste-a eu nu cunosc casu ca acel'a, unde — dupa cum face alusiune coresp. Dtale — cei-l-alti ablegati romani aru fi fugitu d'in dieta si eu asiu fi ramasu singuru acolo ca aperatori. Dêca in epistolele mele cătra amici am atinsu ce-va despre unu casu analogu, apoi acest'a a potutu fi numai acelu incidente, unde la caus'a nationalitatiloru in siedint'a II a sect. VI, in care — d'in intemplan — d'intr'e romani me aflamu numai eu de facia, continuanduse desbaterea generale (la care a luptu parte toti ablegatii romani prin cele-l-alte sectiuni) in urm'a propunerei reasumate de mine. Deak s'a vedutu indemnatu d'a delaturu proiectulu lui Horváth-Kerkápolyi, ce trecuse deja mai prin tote cele-l-alte sectiuni.

Cu amentirea acestui incidente am fostu detoriu alegatoriloru mei, pentru că e fapta adeverata, pre care — fâra de a detrage cătu de putienu d'in meritulu celor-l-alti condeputati romani — mi-o am potutu ascrie ca unu resultatu speciale, ce — intre altele — mi-a sucesu a-lu relupta in acelu stadiu alu pertratârilor.

Mai adauge corespondintele Dtale la vechiele mele merite“ si aperarea subventiunei scoleloru brasiovene.

Nu mi aduca a minte, sé fi amentitu ce-va despre acestu obiectu in epistolele mele cătra amici. Totu-si; si ace'a e fapta, că între alte propuneri eu am initiatu si propunerea pentru delaturarea unei conditiuni moleste impuse prin comisiunea bugetaria la subventiunea scoleloru brasiovene, si de ace'a meritulu atentiunei si a propunerei mele e nedisputaveru. Daca cu tote că fui spriginutu prin cuventarile si voturile totoloru condeputatiloru romani, cari se aflau, de facia, nu mi-a sucesu a reusi cu propunerea, apoi, de cum-va nereusirea cu vr'e o motiune parlamentaria — dupa conceptiunea

corespondentulu Dtale — merita persiflajiu, elu cu acest'a face afrontu nu numai mie dara la toti deputatii romani, prin urmare si D-tale.

De alte „adause la vechiele mele merite“ descoperite in epistolele cătra amicii mei, Coresp. D-tale nu se afla indemnatu a se acatia. De ace'a de asta-data le retacu si eu. Dara dupa ce Cor. D-tale ne-a atrasu atentiunea si a supr'a viitoriloru sale merite, nu potemu suprima acea observare destulu de invederata, că D-sa de-si mascatu sub velulu retragerei de la alegeri, — nu afla altu midilocu de a-si delatur'a pre rivalii séi politici d'in districtulu Fogarasului, decâtu singuru prin descoperirea acelei inventate circumstantie, cum că acei-a aru fi intre sine ruditi pana la gradulu de veri primari si că suntu fii ai districtulu prin urmare pedeca destula pentru unu (sé remanemu pre langa ide'a corespondentelu D-tale) ne fiu alu districtulu.

Apoi daca mai incolo Cor. D-tale e convinsu, că aru mai poté adauge la vechiele sale merite (a caroru analiza o pastramu pentru asta-data) o popularitate si mai mare, si prin ace'a si-va poté asigura prevalentia facia cu cei patru veri primari si fii ai districtulu, radicanu éra standardulu pasivitatii inaugurata la an. 1865 cu atatu sucesu, — hai da! cerce-si noroculu! Eu la astu-féliu de bravure nu voi face nice o concurentia.

Nici facu concurentia, pentru că nici pricepu in alt'a politica a asi'a numitei pasivitati. Totu ce am vedutu, că a produsu acest'a politica e personalitati, insulte, discordie si langedire de vietia nationala; — ea a nimicitu nimbulu unei conduceri disciplinate, fâra sé-i fi sciutu substitul alt'a, de cătu rivalitate ambitiosa; — ea a deschisu campulu ilusiuniloru, dara n'a fostu in stare a consolida o programa pentru unu scopu realu, si pentru midi-locele acomodate acestui scopu.

A nu partecipa la alegeri, — a nu merge la dieta, — a esé d'in dieta; — a dice la tote ba! aste-a tote inca nu sunt programu, celu putienu nu-i cunoscomu scopulu realu. A insulta pre fie-cine numai pentru că nu se subordinéza orbesce la acea politica a pasivitati, care fatia cu constelatiunea de facia e nimicire de sine — inca nu dá dovada de o harnicia conducatoria.

Ar' fi tempulu asié dar' D-le Redactoru, ca sé scoteti odata publiculu romanu d'in situatiunea cea precaria si confusa, in care la bagatu standardulu agitaciuniloru d'in diurnalulu dvostre, pre care e scrise devis'a: pasivitate si insulte personali.

Pana candu cu o programa chiara, cu argumente obiective, cu motive solide si oneste nu ne veti lamuri in privintia scopului si a midi-locelor possible, la care tientesce conduit'a diurnalulu dvostre; eu voi remane de firm'a mea convingere, că simtiulu celu sanetosu alu alegatoriloru romani va cunosce bine interesele cele adeverate si bine preceptuate ale sale, si de ace'a ei si de asta-data nu voru parasi activitatea pre terenulu legalu, ci si-voru alege ablegatii séi d'in barbati esperti, cari sé scie deosebi intre scopulu si midilococele cele adeverate a le misiunei loru, si intre acele apucature fantastice, ce ducu numai la stricatiune.

Istori'a Romaniloru d'in Ungari'a si Ardealu constataza pre deplinu, că — dêca li-au sucesu reluptarea vre-unui dreptu pozitivu, l'au potutu relupta numai pre calea activitatii pre terenulu legalu.

Districtulu Fogarasului va sci si de asta-data sé promoveze caus'a nationala prin sucursulu activitatii sale legali, si tocmu pentru ace'a va sci totu de o-data a se conserva si pre sine.

Éca D-le Redactoru, ast'a e conduit'a politice, ce am marturisitu-o totu d'a un'a, de câte-ori fui onoratu cu mandatulu de ablegatu alu districtulu Fogarasu.

Dêca pre langa tote aste-a fostii mei alegatori voru

(Laconi), de Colocotroni si de Grijoti, Acarnani'a de Marcu Bociari si de Giavellati si asi'a mai departe. Nu potemu nega, că si Grecii au avutu in revolutiune Capitani mari; dar' Capitani Romani au fostu mai multi, au facutu mai multe fapte eroice si inspirau cea mai mare incredere si sigurantia poporulu revolutiunaru si de aceea sub steagulu loru se grupau. Si poporulu romanu d'in Greci'a in suma de 250 de mii, si celu d'in afara impreuna cu Capitani si cu bandele de sub Capitani Romani, au contribuitu forte multu la liberarea Greciei. Capitanatele dar' au fostu adeverate scole de eroi. Dovada, că tote capacitatile militare destinsu in revolutiunea greaca si cari ocupa unu locu ilustru in istoria moderna a Greciloru, au fostu formati si esiti d'in bandele Capitaniiloru romane. Dupa independintia Greciei inse, fiindcă multi d'in Capitani perise in lupte, ér' cei scapati remasese in Greci'a, unde se afla si asta-di, Romanii fure cu totulu supusi de cătra Turci, si privilegiate ce avusese inainte de revolutiune, adiare; că-oi poporulu remase fâra Capitani, cari de secole aveau autoritate a supr'a lui. Pe la 1854 s'a facutu o noua cercare in Tesali'a, Epiru si parte d'in Macedoni'a pentru independintia; nu reusi inse, d'in cauza că Grecii voiau sé anesca acele provincie cu Greci'a, ér' Capitani Romani esiti d'in Greci'a si poporulu Romanu voiau sé-si recapete drepturile antice si discordiele adusere retragerea loru éra-si in Greci'a, ér' Romanii remasere in statu-quo.

IX.

Acuma trecemu la numerulu populatiunei Rumelioti-

loru. Dupa informatiunile ce d'in nou amu luptu si noi de la autoritatile turcesce si d'in fati'a locului, confirmamu numerulu datu de Domnulu Dimitrie Bolintineanu in cartea sa — „Calatorie la Romanii d'in Macedoni'a.“ Suntu dar' in Greci'a peste 250 de mii de Romani, in Tesali'a 200 de mii, in Macedoni'a 450 de mii, in Epiru si Albani'a 350 de mii, in Traci'a 200 de mii; in Bulgari'a nu scimu câti sunt. Numerulu totalu: 1.450.000. Candu vede cine-va in Cronicarii Bisantini că tote locurile d'in Daci'a pana in centrulu Greciei le ocupau Romanii mari (*Μεγαλοβλαχοι*), si va compara numerulu de 1.450.000 cu diasele loru, se va mira ce s'au facutu Romanii de au remasu numai atati'a. Noi le vomu esplika acest'a. Romanii nu-si cultivâ limb'a loru nationala d'in caus'a necontentiteloru resboe si a nestabilitatii lucrurilor. Acei cari voiau sé invetie ce-va, si-faceau studiele in limb'a greaca; că-oi de la schism'a religioasa intre biseric'a orientale si occidentale, literele latine au fostu proscrise ca eretice de clerulu orientalu. Romanii dar' invetiau grecesce. Betranii inse spunu, că una o ra (odata) scriau si Romanii Latinesce, dar' mai tardiu veduire, că faceau mare pecatu cu acest'a, pentru că toti Romanii cari scriau si cetiau latinesce mergeau in Iadu. Asi'a le spuneau Arcierii. Ér' Sf. Cosma, unu calugaru trimisu d'in Fanaru in Rumeli'a, ca sfantulu viu, ca sé sfatuesca pe Rumelioti sé parascesca limb'a Romana, pentru că este limba eretica si D-dieu afara că nu o intielege, dar' nici nu vrea sé o auda, a reusitu, dupa cum spunu betranii, a face nenumerate sate si comune sé parascesca limb'a Romana si portulu nationalu in multe locuri. De

aceea vede cine-va pe acolo plasi intregi de sate Romanesci cu nume Romane, a caroru locuitori se dice Vlahi, si vorbescu unu dialectu jumetate Grecescu, jumetate Romanescu, dar' mai cu sema formele gramaticale Romanesci si mare parte d'in cuvintele Grecesce. Rumeliotii uitati si necunoscuti de Romanii liberi nu trebe lasati sé se greciasca; *) că-oi viitorulu are multe peripetii si vomu avé pote trebaintia si de ei si potu aduce mari servicie Romanismulu sub multe puncte de vedere, celu putienu numerulu loru si trecutulu loru sunt garantii satisfactorie.

(Va urmâ.)

(Convorb. Liter.)

Ioanu Caragiani.

*) In var'a trecuta am trecut prin Zagori (44 comune Romane d'in Epiru, Romane, parte greceite). Am auditu de la baetii Romani, cari mergeau la scola, precum si de la parinti, că profesorii Greci batu si punu la falanga pe baetii cari s'ar' audt vorbindu Romanesce. Apoi Arcierii Greci (Romani Arcierei nu chirotonisesce Patriaroculu si aforiescusatele, cari scriu la Ministerulu Cultelor d'in Bucuresci sé le trimita profesorii Romani. Ei calomniaz pe bietii profesorii Romani la autoritatile Turcesce că servescu cu limb'a Romana interese Rusesce, si că voru sé face pe poporulu de acolo sé schimbe religiunea ortodocsa in cea papistana. de care dice că si Romanii de aici sunt.

află de oportuno, d'a-si alege alti ablegati, eu si atunci voi respecta liber'a lor vointia mai bine, de câtu o respecteza corespondintele si diurnalulu D-tale.

Eu voi află si afara de campulu ablegaturei terenu destulu, d'a-mi continuă activitatea publica-politica, dar' nice o data nu me voi face neconsecentu convictiuniloru mele, nice sclavulu opiniuniloru politice, ce le manifesteza corespondintele si diurnalulu D-tale.

De ace'a in interesulu reciprocei respectări a libertății de opinie si a bunei intelegeri, ar' fi de doritu ca si diurnalulu D-tale sê mai incete cu invectivele personali, restringundu-se pre terenulu discutiuniloru obiective, care singuru e aptu d'a lamuri, si d'a apropiă opiniunile divergenti.

La d'in contra, deca prin insulte personali voi fi provocatu d'in nou, de-si preste dorint'a mea voi fi constrinsu, sê ieu lupt'a de aperiare cu arme mai acomodate modululu de atacare esitu d'in scol'a corespondintelui D-tale, si transplantatu in „Federatiunea“; — si voi fi silitu a o continuă pana atunci, pana candu vei lua deplina dovêda, câ sum in stare d'a o portă.

Rogandu-ve, ca sê inserati aceste inpartasiri in diurnalulu D-vostre ve asiguratu despre stim'a, cu care sum detoriu totu d'a-un'a chiar' si contrariiloru mei politici.

Bud'a in 18 ian. 1869.

Cav. de Puscaria.

Romani'a.

Discursulu Dnului Ionu Brateanu d'in sedint'a de la 28 decembrie st. v. a camerei deputatiloru. *)

(Fine.)

Dloru, nu potu eu contesta câ ministrulu financelor nu s'a aflatu in gena, si una d'in cauzele ce a produsu gen'a e concentrarea multelor plati si mai cu sema câ, afara de cele spuse de d. presedinte alu consiliului, relativu la casulu schimbareii unui ministeriu, sunt si alte greutati. Pote câ noi n'am puștu destula staruintia in privint'a incasariloru, cu tote câ s'a dîșu câ supt administratiunea nostra s'a plimbatu omenii prin maracini; inse ori cine va voi pote sê veda in ministerulu de finance câta buna vointia am pusu in impliniri: sunt circulare, depesie, ordine care de multe ori pote câ erau pre asprea, numai pentru câ ne aflăm in faci'a unor mari trebuintie.

Diceamu, d-loru, câ sunt si alte greutati si un'a d'in cele mai principale e intardiarea vendiarei domeniiloru. N'asiu fi atinsu acêta cestiune, inse fiindu câ chiar' de la ivirea ei, de si a fostu omeni de buna credintia, nu s'a pusu tota staruint'a pentru aplicarea legei, eu am spusu de la inceputu, câ chiaru de la antâi'a punere in aplicatiune am fostu nevoiti sê facemu imprumutulu Oppenheim, si asiu dori ca asta-di sê se puna mai multa activitate; fiindu câ, in adeveru daca nu s'ar' pune staruintia, atunci veti veni la trist'a necesitate de a face imprumuturi. Nu dîșu câ, daca se iê precautiuni, nu se facu mai pucine gresieli, inse vedeti ce se intempla: Daca acei cumparatori de mosii, cari le-au vediatu, cari le-a pretiuitu si cari le-au avutu in arenda si cu tote acestea totu se incela, cum voiti dar' ca Statulu sê nu se incele? Trebue, sê vedemu daca acele pagube nu sunt mai putienu de favorabile pentru Statu de câtu atunci, candu am fi nevoiti sê facemu imprumuturi, care costa sume insemnate, sê sê fimu nevoiti a alergă la impositie noue, care si acestea lovescu productiunea tieroi. Vedeti dar' câ in casulu acest'a Statulu ar' pagubi multu mai multu de câtu candu s'ar' grabi vinderea bunuriloru d'in care ar' potea rezultă ore-care gresieli; si de aceea gasescu de trebuintia a atrage atentiunea d-lui Ministru de finance ca sê aiba acêta in vedere si in locu sê faca — ierte-mi expresiunile, — d'intr'unu punctu de vedere de scrupulositate pentru interesele Statului, se preferu unu midilocu mai expeditivu; câ-ci, cu tota autoritatea D-lui Vernescu ca jurisconsultu, asta-di nu pote sê se platesca tote efectele publice ale Statului; in vreme ce, cu inlesnirea ce li s'ar' face de a se primi la cumparatoarea bunuriloru Statului, sar' urcâ acele efecte; câ-ci acel'a care ar' voi sê cumpere o mosie a Statului ar' caută sê cumpere mandatulu si cu 99 la suta, de ore ce totu i remane unulu la suta castigu mai multu, de câtu ar' tienê banii ca sê platesca numai in numerariu mosia. Astu-felu efectele publice s'ar' urcâ; câ-ci sunt incredintiatu câ, precumu primirea bonuriloru rurali in plata a redicatu preciuulu lor, asemenea si cele-l-alte efecte publice candu se voru primi, cu acesta are sê li-se doe o circulatiune mai lesniciosa in piatia si veti face ca scadiementulu lor sê fia mai micu. Me miru câ d. ministru de finance s'a revoltatu câ sunt omeni cari potu sê faca specule cu asemenea efecte, pentru câ acêta specula este unu lucru legitimu; toti acei-a cari cumpere efecte publice, nu facu o paguba, d'in contra facu unu folosu Statului, câ-ci dau valoare aceloru efecte.

Dloru, daca d. ministru de finance venea éri, la interelatiunea onor. d. Mehedintieniu si raspundea categoricu numai la intrebarile ce i s'a facutu, fiti incredintiatu, câ nu se facea acêta vilva in piatia, care este in defavoarea efectelor publice, fiindu câ totu ce s'a dîșu a supr'a datoriei flotante nu este de natura a dâ unu mai mare avintu creditulu Statului in privint'a acestei datorie, sê a urcarii efectelor pu-

*) A se vedê nri 4 si 5.

blice. Onor. d. ministru de finance inse si chiaru onor. d. primu-ministru, s'a revoltatu sêu celu pucinu au criticatu acea opiniune, care s'a emisu, câ pote a fostu o gresiela de a se fi chiamatu toti banchiarii, toti capitalistii-ca sê li se spuna câ este lipsa si gena in tesauru.

Dloru, cu ocasiunea aceea d. Mehedintieniu a amintitu unu conventu alu lui Napoleone I, pe care l'a dîșu, mi se pare, dupa batalia de la Waterloo: câ capitalistii, comorciantii, adica financierii francesi, candu Franci'a a caditu sub lovitura straina, ei atunci s'au bucuratu. Dar', dloru, ce voiti? Asiă este; banchiarii, candu se afla in faci'a unei cereri inevitabile, nu au nici scrupulu, nici patriotismu, ei nici odata nu dîșu câ aru voi sê castige mai putienu, ci caută sê profite de tote nenorocirile, si le sploateza câtu potu. Ei! ce voiti, dloru? .. candu vine ministrulu de finance de chiama pe toti banchiarii d'in piatia si le spune, câ este in gena cea mai estrema si face apela la capitalurile lor, este lucru firescu, ca unii d'in ei sê se sperie, fiindu câ nu sunt toti cu atât'a inteligintia si nu cu inteligintia, dar cu buna-vointia; nu voiescu sê-si dêe timpulu a studiă toti starea financiara a tesaurului, ca se vedea curatu acea stare financiara si sê scie unde ne aflăm, ca sê nu fia si ei in indouela; forte putieni banchiarii sunt acei-a care si-dau aceste ostenele.

Capitalistii, candu te vedu câ esci in strimtorare in totu-de-un'a sunt dispusi sê-ti faca conditiunile cele mai grele, si me raporteza la d. ministru primaru se spuie, candu are sê faca o plata, — acêta este o gena naturale, nu mai incape vorba, — candu are sê faca o plata — dîșu — se duce dlui sê bata toba pe la toti banchiarii, câ este in gena? Firescu câ nu, pentru câ este cunoscutu câ, nu i-ar' dâ nimeni bani; prin urmare ce face? Ce facemu toti! Se duce la unu banchiaru si dîșe; amu se facu o plata asta-di, inlesnescemi o suma ore care. Asiă, dloru, éri nu se face licitatiune pentru asemenea lucru: nu s'a facutu nici odata nicairi, de câtu numai in Turci'a, unde se face si pana acumu d'in nenorocice, unde se chiama toti banchiarii si li se propune.... si sciti prin ce conditiuni nenorocice oferescu ei banii! De aceea nu a placutu acestu modu unor'a d'in dnii deputati.

Sciti, dloru, câ onor. d. ministru de finance a facutu-o acêta cu cele mai bune intentiuni, dar' sê-mi permita dsa a-i spune, câ nu modululu alesu de dsa este celu mai nimeritu, pentru ca sê dobandim tote inlesnirile de bani de cari avemu trebuintia, si cu conditiunile cele mai avantajoase. Fiindu câ, d-loru, éta ce are sê se intemple: Are sê se intemple câ toti acei-a cari voru fi posedindu bonuri, fiindu alarmati, câ au se alerge la banchiarii sê le venda cu scadieminte mai multu sêu mai putienu mari, si apoi banchiarii au sê vie si sê le dêe tesaurulu publicu ca imprumutu pe intreg'a loru valoare. Acêta, d-loru, este o opiniune particulara a mea, pe care o supui la atentiunea d-lui ministru, si despre care, deca cum-va dsa mi-ar' fi cerutu intr'acêta privintia opiniunea mea, i-asiu fi aretatu-o sinceru de mai nainte si in particularu dupa cum i-am aretatu-o acum de pe acêta banca.

(Romanulu.)

Varietăți.

* * Ministrulu presedinte Andrassy, precum ni anunția „P. N.“ de sera d'in 22 ian., in dilele aceste va caletori la Vien'a, a buna sema pentru ca sê se contielega cu colegii sêi translaiani in privint'a obiectelor ce voru fi a se pertrată in diet'a conchiamanda. Dupa ce se va reintorce, se voru incepe conferintiele ministeriali in Bud'a totu in caus'a agendelor dietei venitorie.

* * (Soveranitatea poporului in fapta.) Senatul cantonulu Aargau acceptă principiulu referendelor. — Conformu acestui-a de doue-ori la anu, prima-ver'a si tom'a, se voru submitu sufragiulu liberu alu poporulu obiectele urmatorie: 1) Legile create de senatul plenariu; 2) imprumuturilo, ce trecu preste unu milionu; 4) tote conclusele, cari receru una erogatiune de 250 mii, sêu alt'a renoita de 25 mii franci.

* * (Espusetiune constitutiunala de „honved“ in Viena.) „P. C.“ anunția, câ in dilele aceste-a publiculu d'in Vien'a va avê norocire a contempla a supr'a unei espusetiuni de trei „honved“ unguresci (in ganze parade), presintati de ministrulu resbelulu d'in Cislaitani'a constitutiunala — dreptu suveniru placutu d'in 1848.

* * (Publicitatea pertratârilor penali.) In urm'a ordinatiunii ministrulu de justitia, magistratululu capitalei Pest'a a dispusu, ca pertratările in cause penali sê fie publice. Stapanii nostri actuali numai adi incepu reformele facute de Bach inainte de ast'a cu 16—18 ani.

* * (Anunciu.) In intielesulu §. 9. a statutelor, societatea romana de lectura va tienê adunare generala la 4 fauru st. n. a. c. in localitățile societății, la care se invita cu onore toti membrii. Obiectulu principalu alu adunării generale va fi alegerea membriloru comitetulu nou si alte. D'in sedint'a comitetulu societ. rom. de lectura in Gherl'a 1869 14 ian. Vasiliu Popu, m. p. not. societ.

Sciri electrice.

Munichu, 21 ian. In cercuri competinti se afirma, câ Bavari'a n'a facutu neci unu proieptu in privint'a oblegamentulu supusiloru sêi d'a milită in armat'a confederatiunii nordice.

Berolinu, 21. ian. Scirea, in care „Pro Corr.“ spune, câ presint'a (in Berolinu) arceiepiscopulu d'in Posen Ledschowsky ar' fi in legatura cu pertratările, ce se facu pentru infintiaarea unei nuntiatore papali in Berolinu, este nefundata.

Vien'a, 22 ian. „Wiener Ztg.“-ulu de adi publica numele celor ce sunt denumiti d'in parte Maiestății sale de membri pre vietia ai casei boeriloru: Adolfu Arneth, c. Auersperg, b. Burg, c. Couderhove, c. Defour-Valderode, primariulu Dietl, c. Dulsky, b. Haerdtl, cavalerulu Hein, consil. intimu Hensler, b. Herring consil. intimu Hye, c. Kolowrsky, Krasicky, Ledebur, princ. Carolu Lobkovitz, prof. Neumann, propriet. de fabrica Stark, consil. aulic Unger si presedintele canerei comerciale Wintestein.

Triestu, 22 ian. „Apollo“, nae'a societății Lloyd, eri sêra aduse post'a transmarina d'in Indi orientala si Chin'a:

Calcutt'a, 29 decembrie; Dupa scirile d'î Cabulu Sir Ali persecuă pe Abdul Rahman Se dîșe câ rusii nu departe de Balcu au trecut preste fiuviulu Oxu.

Hong-Kong, 15 dec. Yeddo d'acum inainte se va numi „Tokai.“ Domnitoriulu Aidzu a capitlatu. Se crede, câ capulu partitei medianoptiane va fi Schonai. In contra pirotiloru chinesi au pleca doua fregate proviedute cu tunuri.

Vashingtonu, 21 ian. Pertratările cu Spani'a pentru cumperarea insulei Cub'a s'au inceputu dejă. Bilulu referitoriu la tarif'a pretiului armei rosfe s'a primitu in senatu.

Brucselu, 22. ian. Principele de corona e nopte a moritu.

Vien'a, 22. ian. In sedint'a de adi a senatulu Leonardi interpelă pe ministrulu de justitia câ are de cugetu a presintă inca su decursu sesiunei presinti regulamentul notarialu? Giscu raspunde, câ compunerea cerculu de competinti este grea, éri a difige terminulu presintării este neputintia. La interelatiunea lui Grocholski Giscu raspunde, câ guvernulu regretêza, câ nu pote presintă senatulu imperialu conclusulu dietei galitianu pentru câ constitutiunea nu impune (guvernulu) d'atorint'a acêta, de alta parte, dupa regulamentulu casei, numai propunerile membriloru senatulu proieptulu guvernulu potu fi presintate in senatu prin urmare conclusulu galitianu nu se pote presintă.

Vien'a, 22 ian. Cas'a magnatiloru a amenat desbaterea cestiunei scaunelor de jurati pre septiman'a viitoria, pentru ca sê pota partecipa si noi senatori.

Vien'a, 22 ian. Subscriptiunile la actele lincferate resaritene d'in Ungari'a se voru incepe in ale l. c. Famili'a regelui anoveresu a fostu chiama asta-di la balulu de curte ce s'a datu in onorea pretiulu si a princesei de Anover'a.

Vien'a, 22 ian. Se crede câ responsulu Grecu la conclusele conferintiei va fi contra-dicatoriu, atâtu mai vertosu, câ-ci conferint'a nu e in stare margini libertatea actiunei Portei.

Bucuresci, 22. ian. Autoritățile d'in Ruscuiu a prinsu doi individi suspiciosi de pre o nae austriaca. Capitanulu parasi indata portulu, tramitiendu tiermure cu o luntre pachetele prisonieriloru.

Belgradu 22 ian. Eri fu primitu cu solemnitate consululu generalu alu confederatiunei germane de nordu la principele Serbiei.

Parisiu, 23. ian. „Jour. O.“ serie: responsu Greciei la telegramulu conferintiei se accepta pe septiman'a viitoria; atunci se va decide cestiunea definitivu.

Florenti'a 23 ian. Ferrari presinta camera deputatiloru in contra ministeriulu un'a adresa d'aprobatoria, suscrisa de 80 reprezentanti, in cauzaintemplantiloru escate pentru darea macinatulu.

Proprietariu, redactoru respunditoriu si editoriu:

ALESANDRU ROMANU.